

Uddannelse i humanistiske fag

Ugens vers

"Himlen fortæller om Guds herlighed, hvælvingen beretter om hans hænders værk" (Sl 19,2).

Introduktion

Uddannelse indbefatter, hvad man kalder humanistiske fag. Men hvad indebærer det, når vi underviser i disse fag ud fra et bibelsk synspunkt? Tilbyder vi kun nogle udvalgte bibelvers, som kan knyttes til en bestemt side ved fx moderne medicin eller kunsthistorie? Ved at gøre det kan vi forbinde vores praktiske undervisning med Guds fantastiske skaberkraft og vores komplekse verden. Men at inkludere bibeltekster i vores lærebøger er kun en lille del af sand uddannelse, den uddannelse, som fører til frelse og genløsning.

Hvis en sådan uddannelse virkelig skal fungere, må Guds ord påvirke alle fag lige fra humanistiske fag til molekylær biologi. Ellers kan vi miste Guds storhed af syne, hans suverænitæt som skaber og opretholder af vores verden. Når vi lærer at se, hvordan Gud ser sit skaberværk som sammenhængende og med formål, forstå vi bedre, hvordan visse discipliner kan og bør undervises.

I denne uge skal vi se på nogle af de principper, der gælder for at undervise i humanistiske fag ud fra en kristen synsvinkel og et kristent verdenssyn.

Ugens tekster

- Rom 1,18-21
- Sl 19,1-7; 96,9
- 1 Mos 3,6
- 1 Tim 6
- Ordsp 1
- Job 38

Herren alene

Der findes beviser for den levende Gud i hele hans skaberværk. Når vi tænker over, hvorfor Gud skabte denne verden, som mennesker har været i stand til i så stor grad at ødelægge, kan vi måske få en idé om, hvordan vi bedst kan undervise i humanistiske fag.

Tag fx menneskets svangerskabsperiode. Biologien fortæller os, at et nyt intelligent menneskeliv kommer fra et enkelt befrugtet æg, udvikles og vokser til et barn, der efter ni måneder fødes. Hele denne cyklus præges af en kærlig skaber. Guds kærlighed kan ses i det sted, et foster udvikles – lige under moderens bankende hjerte. Når fostret vokser, vokser også moderens mave, lige på forsiden af hendes krop, hvor hun altid kan se det. Den gravide kvinde er altid opmærksom på sit barn, ligesom vores himmelske far altid er opmærksom på sine børn.

Rom 1,18-21
Sl 19,1-7
Neh 9,6

Hvad fortæller disse vers om Gud som vores skaber?

Efter 6000 år med synd og tusinder af år efter den verdensomspændende vandflod findes der stadigvæk overbevisende og mægtige beviser på, at Gud er vores skaber, men også på vores Skaberguds magt, kærlighed og godhed. Beviserne er så stærke, at Paulus i Rom 1,18-21 siger, at de, som fornægter denne Gud, "ingen undskyldning" har på dommens dag; for man kan lære nok om ham gennem det, han har skabt. De kan med andre ord ikke undskylde sig med manglende kundskab.

I vore dage, hvor så mange tilbeder skaberværket i stedet for Skaberen, er det vigtigt, at kristen uddannelse i de humanistiske fag altid arbejder ud fra den hypotese, at Gud er Skaber, og at han opretholder alt, som er til. I sidste ende kan enhver ideologi og ethvert grundlag, som fornægter eller udelukker Gud, kun føre til fejl. Verdenslig uddannelse arbejder næsten udelukkende ud fra den forudsætning, at der ikke er nogen Gud. Kristen uddannelse må ikke gå i den fælde. Den må heller ikke ubevidst arbejde ud fra principper, der er baseret på den formodning, at Gud ikke findes. I begge tilfælde kan man kun ende med at tage fejl.

Til eftertanke

Tænk over den fantastiske skønhed og naturens undere, som vi kan se i vores verden, selv efter så mange år med synd. Hvilke håb kan vi finde deri, især når vi oplever personlige vanskeligheder og lidelser?

Hellighedens skønhed

Salme 96,9 siger: "Kast jer ned for Herren i hans hellige majestæt, skælv for ham, hele jorden!" På nogle sprog oversættes teksten på følgende måde: "Tilbed Herren i hellighedens skønhed. Skælv for ham, hele jorden."

Hvordan skal vi opfatte udtrykket "hellighedens skønhed"? Hvad bør det betyde for en kristen, og hvordan bør det påvirke det, vi lærer om kunst og den skønhed, som ofte forbindes med kunst?

Selv om det siges, at skønhed ligger i det menneskes opfattelse, som ser, må vi ikke glemme, hvem det var, der skabte vores syn (se Ordsp 20,12). Vi må passe på ikke at tilbede skaberværket i stedet for Skaberen; men vi kan lære meget om Gud og hans kærlighed til skønhed i skaberværket. Hvis vores syndige verden stadig kan være så smuk, hvordan må den ikke have været før syndefaldet?

Studier i humanistiske fag kan og bør drage os nærmere til Gud. Vi er en del af Guds kunstværk og hans egen videnskab, og kan derfor lære mere om vores identitet i Kristus.

"Gud ønsker, at hans børn skal sætte pris på hans skaberværk og glæde sig over de enkle, stille skønheder, som han har udstyret vores jordiske hjem med. Han elsker det smukke, og mere end det udvendigt skønne elsker han en smuk karakter; han vil have os til at dyrke renhed og enkelhed, blomsternes stille ynder" (Ellen White, *Vejen til Kristus*, s. 93-94).

1 Mos 3,6

Hvad lærer disse vers om, at skønhed i sig selv ikke nødvendigvis er god eller hellig? Se også Ordsp 6,25; 31,30.

Der er en fjende, som forvansker og ødelægger alt, hvad Gud har gjort. Det bør derfor ikke være nogen overraskelse, at skønhed og udtryk for skønhed kan bruges imod os. Derfor bør kristen undervisning specielt inden for kunst, foregå under vejledning af Skriften og hjælpe os til at lære at være forsigtige og forstå, at ikke alt, som er smukt, nødvendigvis er godt eller helligt.

Til eftertanke

Hvilke "smukke" ting er ikke nødvendigvis hellige eller gode? Er der smukke ting, der kan blive gjort vanhellige eller dårlige, afhængigt af omstændighederne? Hvilken rettesnor skal vi bruge for at se forskellen?

Eksperter i fejl

Vi ved, at vores verden har mere end nok af kunst og filosofi, som ikke ærer Gud. Mange vil hævde, at kristne ikke engang bør nærme sig disse legendariske steder. Syvendedags adventister må nøje overveje deres egen del i at tjene visse brancher, støtte visse etableringer og godtage visse massemedier.

1 Tim 6

Her får vi klar formaning om, hvad vi bør holde os fra, men vi får også tilstrækkelig forklaring på hvorfor. Hvad advarer Paulus imod i vers 9 og 10? Hvad opfordres vi til at stræbe efter?

Læg mærke til, hvordan Paulus i 1 Tim 6,20 advarer imod "den kundskab, der med urette kaldes sådan". Selv om han skriver dette i en anden sammenhæng, er princippet stadigvæk anvendeligt. Tænk over al den information, al den lærdom og de mange ideer, som ned igennem menneskeheds historie har været helt forkerte – og tænk over dem, der er det også i dag. Mennesker kan virkelig blive eksperter i fejl.

I næsten 2000 år troede verdens smarteste mennesker, eksperterne, at jorden stod stille som universets midtpunkt, mens alle stjerner og planeter kredsede rundt om den i fuldkomne cirkler. Man benyttede kompliceret matematik og videnskab til at underbygge denne tro, selv om den viste sig at være forkert på næsten alle punkter. Vi kan måske derfor sige, at disse mennesker var eksperter i fejl, og deres lære var virkelig "kundskab, der med urette kaldes sådan".

Til eftertanke

I dag er fx biologi baseret på den antagelse, at liv begyndte for milliarder af år siden ved en tilfældighed, uden nogen hensigt eller en Gud, der stod bag det. Ikke desto mindre findes der en ufattelig mængde vanskelig og detaljeret videnskabelig litteratur, som tager denne lære for givet. Hvad kan vi lære af dette faktum om, hvordan mennesker kan være eksperter i fejl? Hvilken indflydelse bør den kendsgerning have på kristen uddannelse generelt og undervisning i videnskabelige fag i særdeleshed?

Dumhed og visdom

Ordsp 1

Hvad lærer dette kapitel os med hensyn til, hvad sand kristen uddannelse bør handle om?

Bibelen drager konstant en sammenligning mellem dumhed og visdom. Ordsprogenes Bog er god til at minde os om farerne ved tåbelig opførsel og samvær med tåber. Forskellen er tydelig: Gud ønsker, at hans folk søger visdom, sætter den højt og er rig på den.

Elever i de humanistiske fag bruger deres talenter til at få kundskab og stræbe efter dygtighed i deres studier. Det samme gør de, der underviser i disse fag. Vi kan opnå kunstnerisk begavelse og videnskabelige gennembrud på grund af kundskab og evner.

Men hvilken betydning har kundskab i humanistiske fag set ud fra en kristen synsvinkel, hvis det ikke indbefatter dette at kende forskel på rigtigt og forkert, godt og ondt, sandhed og fejl? Det eneste, man behøver at gøre, er fx at læse en smule om de menneskers liv, der betragtes som verdens største kunstnere. Man vil hurtigt se, at besiddelsen af fantastiske evner og talenter ikke er det samme som at leve et moralsk og retskaffent liv. Man kan også sige, at store videnskabsmænd, som er med til at skabe biologiske og kemiske masseødelæggelsesvåben, er højt uddannede og talentfulde; men hvad er frugten af deres arbejde? Som vi allerede har sagt, er kundskab i sig selv ikke nødvendigvis noget godt.

Ordsp 1,7

Hvad siger dette vers om, hvad sand kristen uddannelse er?

Til eftertanke

En nobelprisvinder, som er ateist og har studeret universet og de fysiske kræfter i det, skrev: "Jo mere universet synes begribeligt, jo mere synes det også meningsløst." Hvad siger det om, at kundskab i sig selv ikke alene kan være meningsløs, men endnu værre, at det også kan resultere i store fejl?

Da talte Herren til Job

Job 38

Hvad lærer vi om Gud, ikke alene som skaber, men også som opretholder af alt liv? Hvilken indflydelse bør denne vigtige sandhed have på vores forståelse af de humanistiske fagområder?

"Mange hævder, at stoffet har livskraft i sig selv, at det har fået visse egenskaber, og at det så overlades til at virke ved hjælp af sin egen iboende energi. De hævder også, at det, der sker i naturen, finder sted i overensstemmelse med bestemte love, som selv Gud ikke kan gribe ind i. Dette er falsk videnskab, og den støttes ikke af Guds ord. Naturen er sin skabers tjener ... Naturen vidner om en intelligens, en tilstedeværende aktiv energi, der virker i og gennem dens love. Faderens og Sønnens virke kan til stadighed ses i naturen. Kristus siger: 'Min fader arbejder stadig, og jeg arbejder også' Joh 5,17" (Ellen White, *Patriarker og profeter*, s. 24).

Meget videnskab bygger på ateistiske og materialistiske forudsætninger. Det betyder, at en videnskabsmand kan tage udgangspunkt i noget enestående smukt, i noget utroligt indviklet eller i noget, der både indeholder en særlig skønhed og kompleksitet, og alligevel påstå, at det opstod tilfældigt, uden nogen særlig tanke eller hensigt.

Dette er faktisk, hvad videnskaben hele tiden påstår. Liv på jorden i al dets skønhed og kompleksitet, lige fra sommerfugle til mennesker, forklares som intet andet end resultatet af, at forskellige kemikalier for mange milliarder år siden ved en tilfældighed blev sammensat og dannede en enkel form for liv, som senere gennem mutationer og naturlig udvælgelse har udviklet sig til alt det, der lever og ånder og bevæger sig i dag.

Videnskab, som den fremstår i dag, påstår, at tanken om en overnaturlig skaber er "uvidenskabelig", fordi den ikke kan efterprøves videnskabeligt. Derfor er det en ide, som videnskaben ikke kan tage sig af. Denne forudsætning er ikke en, som videnskaben selv lærer, men er i stedet et filosofisk ståsted, som er blevet påtvunget faget af videnskabsmændene selv. I modsætning hertil kan argumenteres og begrundes, at ægte videnskab ser ud til at lære det modsatte: al skønhed og kompleksitet i verden peger på en skaber.

Et problem er, at Skriften lærer, at Gud ikke alene skabte alt, men også at han opretholder alt. Det betyder, at al sand kristen uddannelse i videnskabelige fag er nødt til at arbejde ud fra helt anderledes forudsætninger end dem, videnskaben generelt påstår. Det er ikke til at undgå, at der opstår uenighed, især når det handler om alle tings oprindelse.

Til videre studium

Der er to årsager til, at videnskaben tager fejl, når det gælder alle tings tilblivelse. For det første kan videnskaben kun undersøge den naturlige verden for at finde svar. For det andet går videnskaben ud fra, at naturlovene er uforanderlige. Begge disse forudsætninger er menneskelige antagelser.

Lad os se på den første, som kræver naturlige årsager til naturlige hændelser. Det er nyttigt, når det gælder at spore og følge orkaner; men værdiløst, når det handler om alle tings tilblivelse. "I begyndelsen skabte Gud himlen og jorden" (1 Mos 1,1). Hvad kan videnskaben, som fornægter noget overnaturligt i tilblivelsen, lære os om alle tings oprindelse, hvis den var helt og aldeles overnaturlig?

Så til påstanden om naturlovenes uforanderlighed. Ved første øjekast ser det ud til at give mening. Men Rom 5,12 siger: "Derfor: Synden kom ind i verden ved ét menneske, og ved synden døden, og sådan kom døden til alle mennesker, fordi alle syndede." Dette forudsætter, at den naturlige verden engang var noget helt andet end det, vi kender i dag. En verden uden død kan vi ikke studere i dag. Det må nødvendigvis føre til fejltagelser, hvis forudsætningerne er forkerte.

Videnskaben benægter to vigtige sider ved skabelsen – den overnaturlige kraft, der stod bag, og den radikale, fysiske diskontinuitet mellem det oprindelige skaberværk og det, vi har i dag.

Spørgsmål til
drøftelse

- 1. Drøft skønhed i klassen. Hvad er skønhed – hvordan definerer vi det? Vil en kristen definere skønhed anderledes end en ikke-kristen?**
- 2. Kristus kunne være kommet til jorden som en fremragende videnskabsmand, som blev rigt belønnet for sin banebrydende forskning. Eller han kunne have fået berømmelse som musiker. Men i stedet kom han og oplærte simple håndværkere. Han var til stede ved skabelsen, men han blev oplært som lægmand og udførte lydigt sine opgaver. Hvilken opmuntring kan vi finde deri, uanset hvor vi befinder os i vores uddannelses- og oplæringsforløb?**
- 3. Ikke alle kristne er kaldet til at undervise i skoler; men kristne kan altid undervise andre i ord og handling, enten det er bevidst eller utilsigtet. Hvilke vaner bør en kristen derfor opøve, både som en Kristi elev og som en lærer for verden?**

